

ROHEREFORMI TEE

2024

Rohereformi kaasteelised

Eesti elanikud – tootjad,
tarbijad, otsustajad

EL maade elanikud

Maailmamajanduses
osalejad sh tooraine
eksportijad

Miks me teel oleme? 1/2

Vajame muutust, sest inimesed on mures.

Energia-, riigi- ja toidujulgeoleku mured

Ressursse raiskav majandamine

Liikumisvõimalused on piiratud ja saastavad

Miks me teel oleme? 2/2

Vanaviisi elades ja majandades keskkond halveneb.

Kliimamuutusest tingitud keskkonnakahjud

Reostatud ebatervislik keskkond

Ökosüsteemide häving ja elurikkuse kahanemine

Ebamugav ja kallid elukeskkond

Rohereformi tee

EESMÄRGID

Vähene
negatiivne
keskkonnamõju

Konkurentsivõimeline
ja keskkonnahoidlik
ettevõtlus

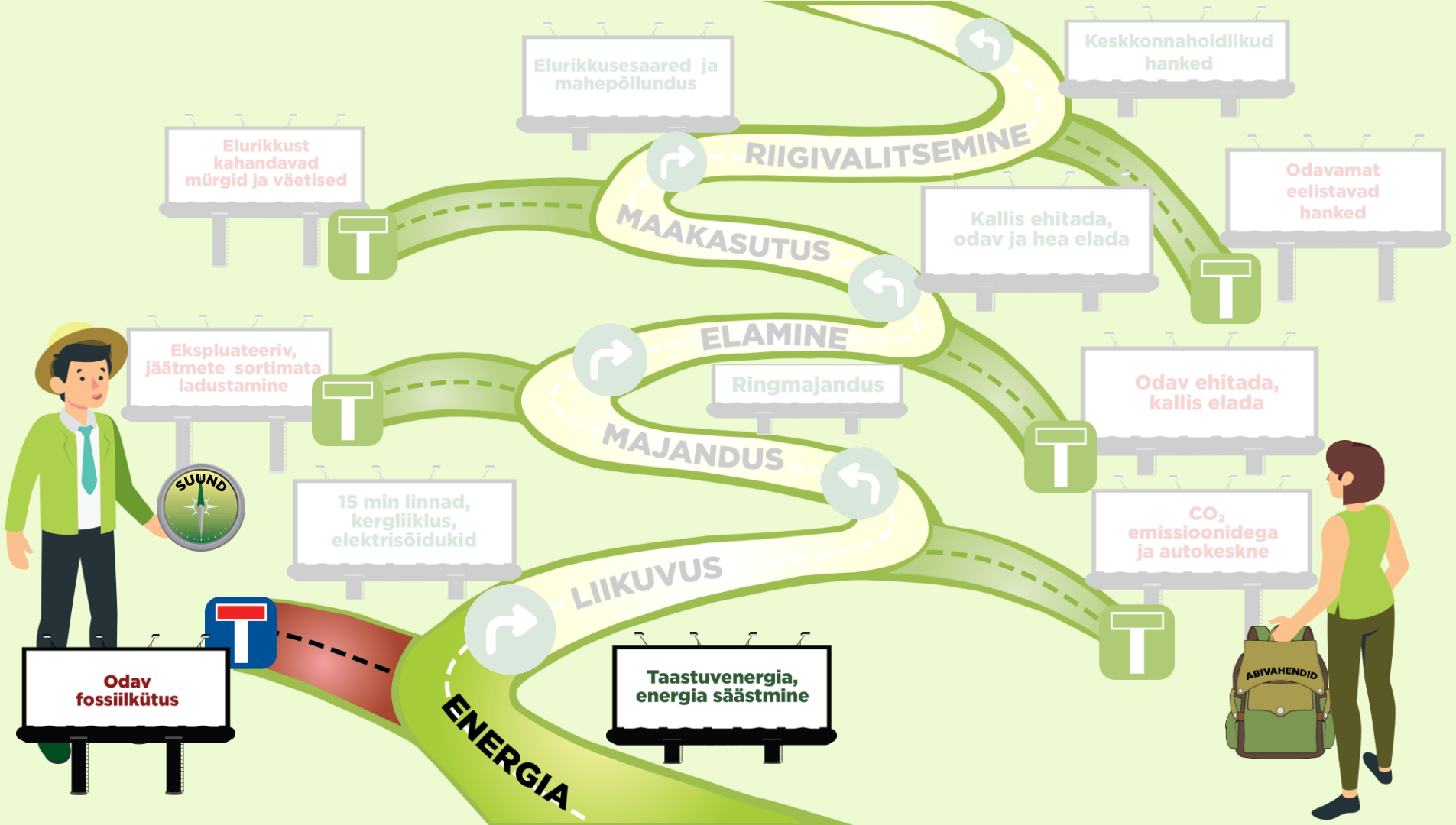
Nüüdisaegne
ja kvaliteetne
elukeskkond

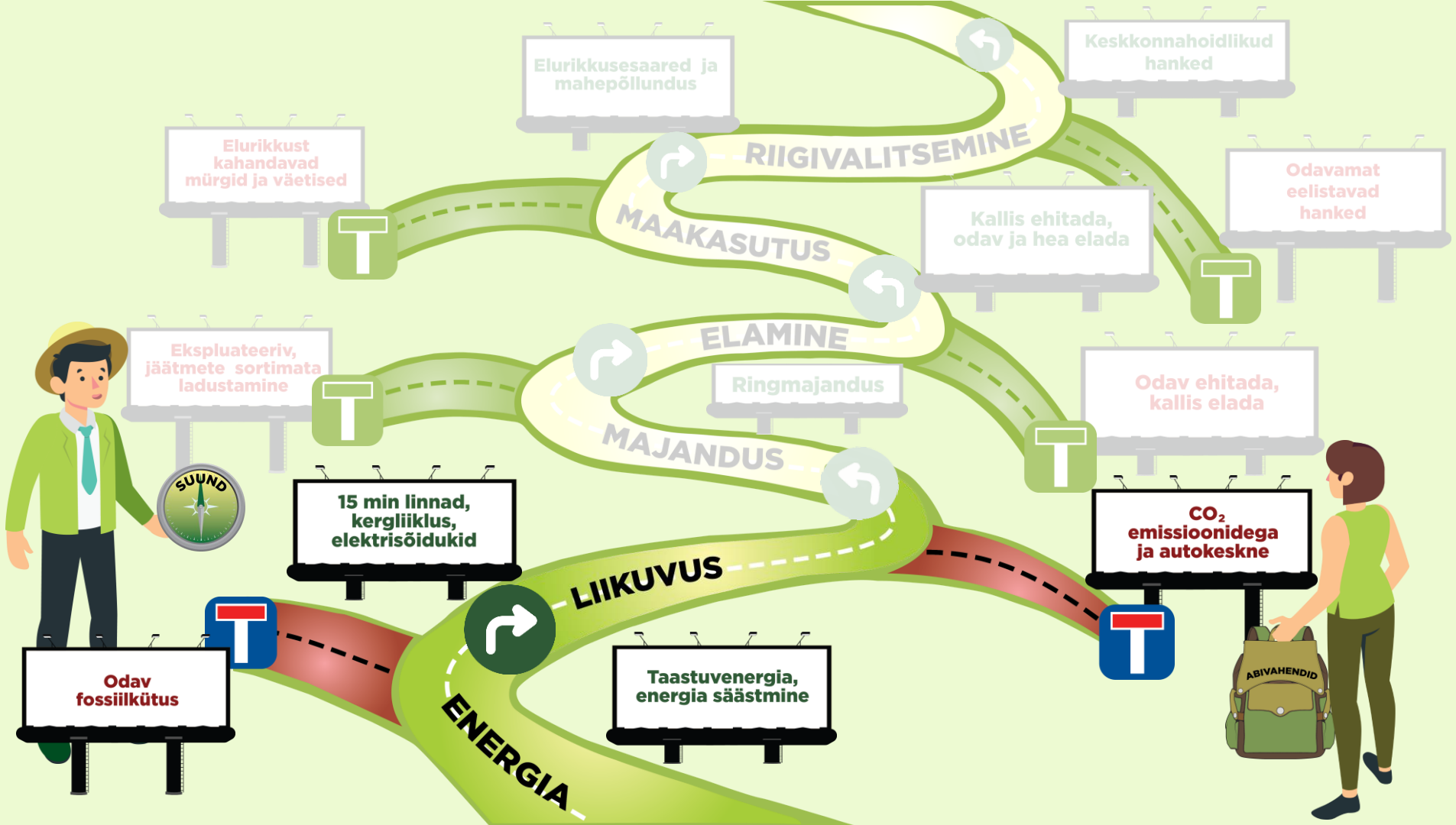
Keskkonna-
haridus

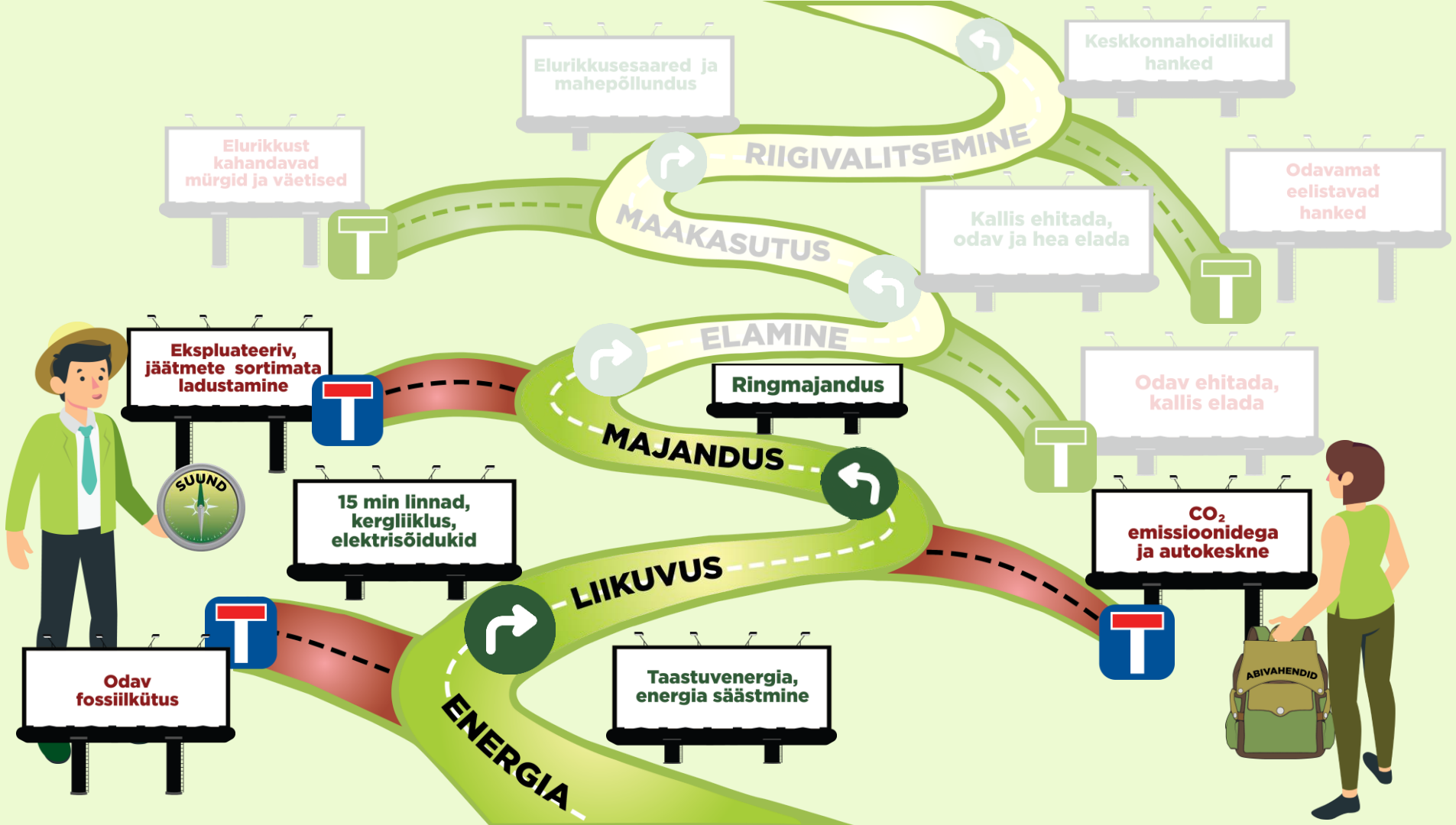
Roheline
finantseerimine

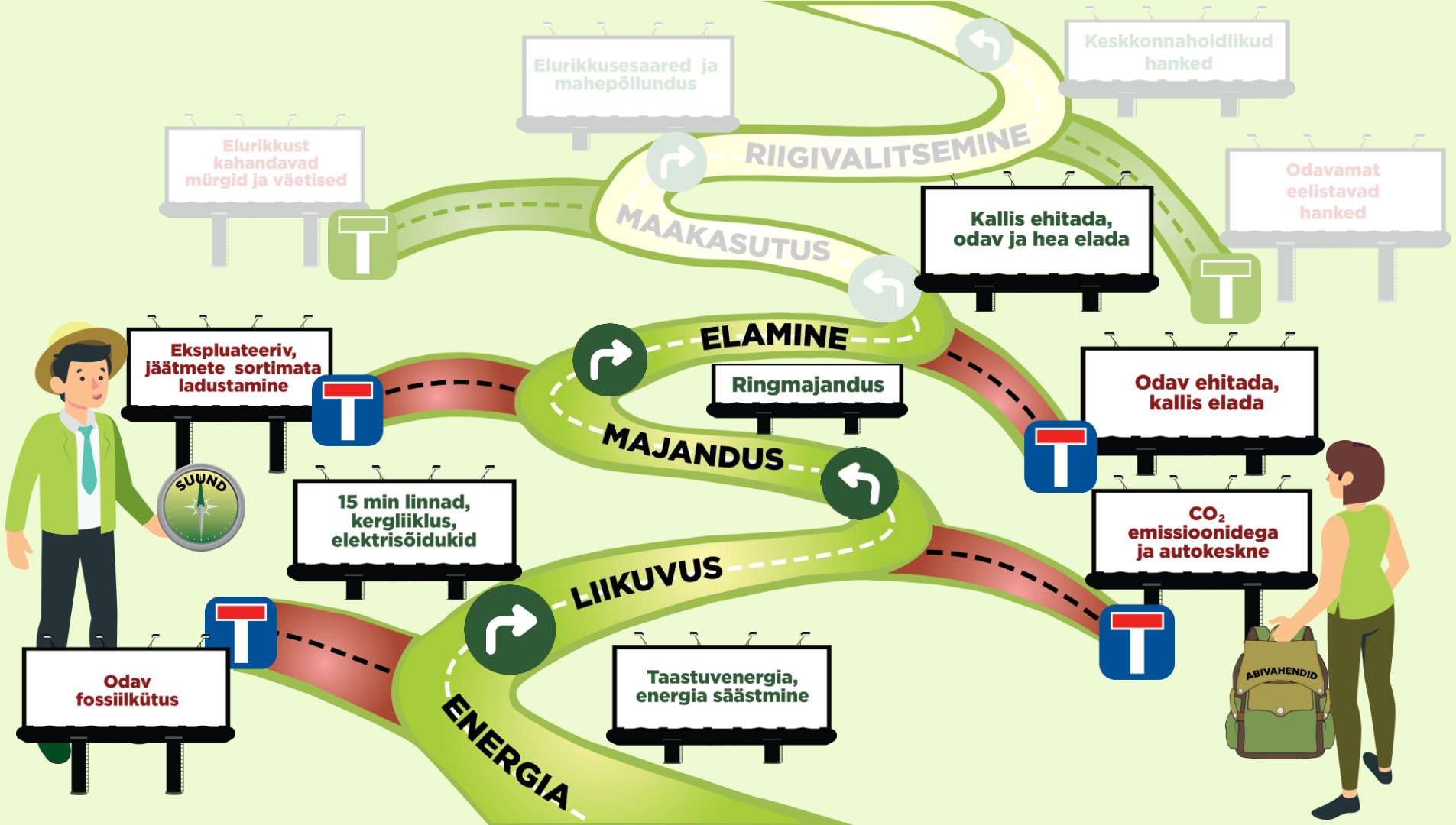
Leevendus-
meetmed

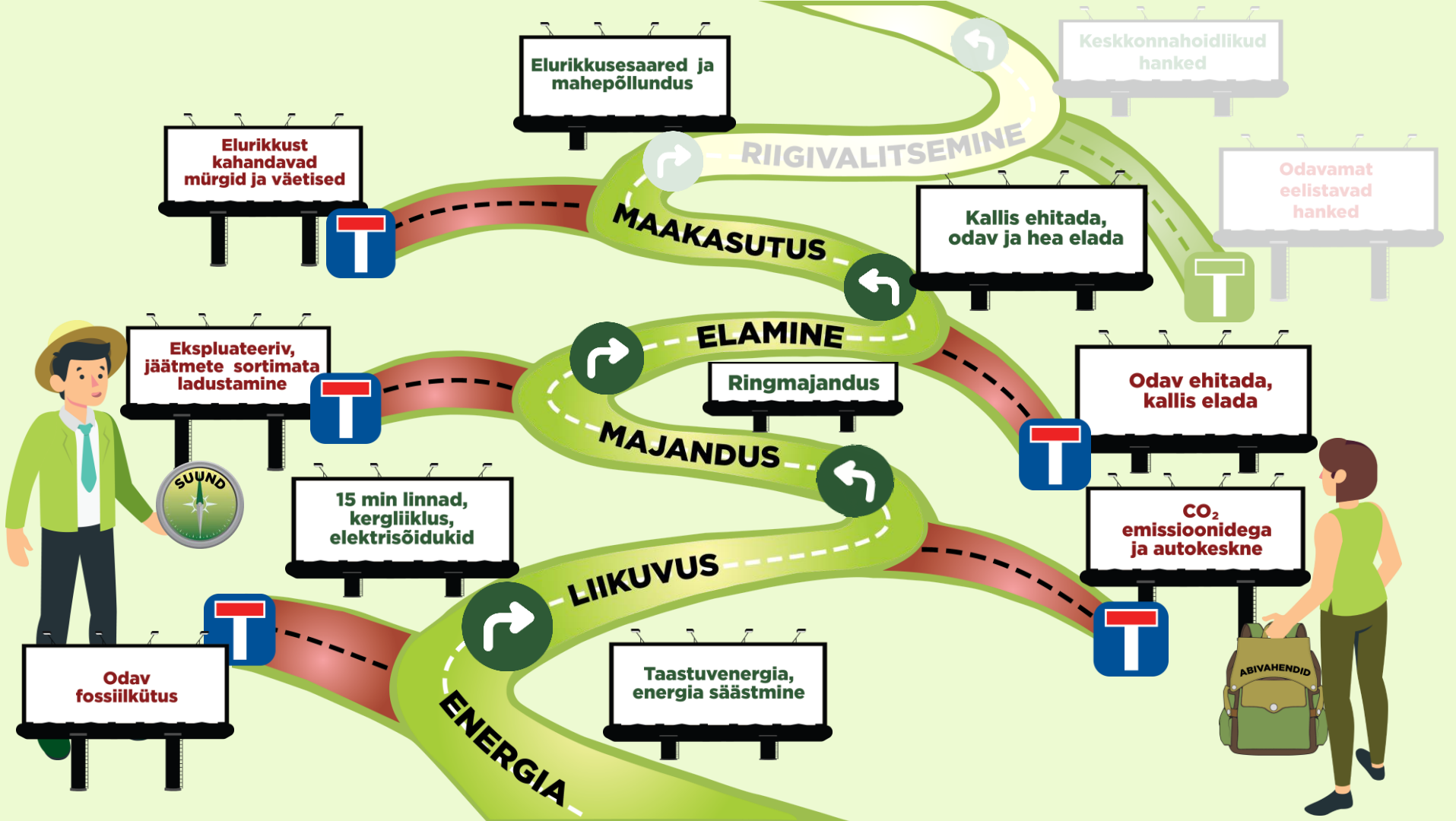

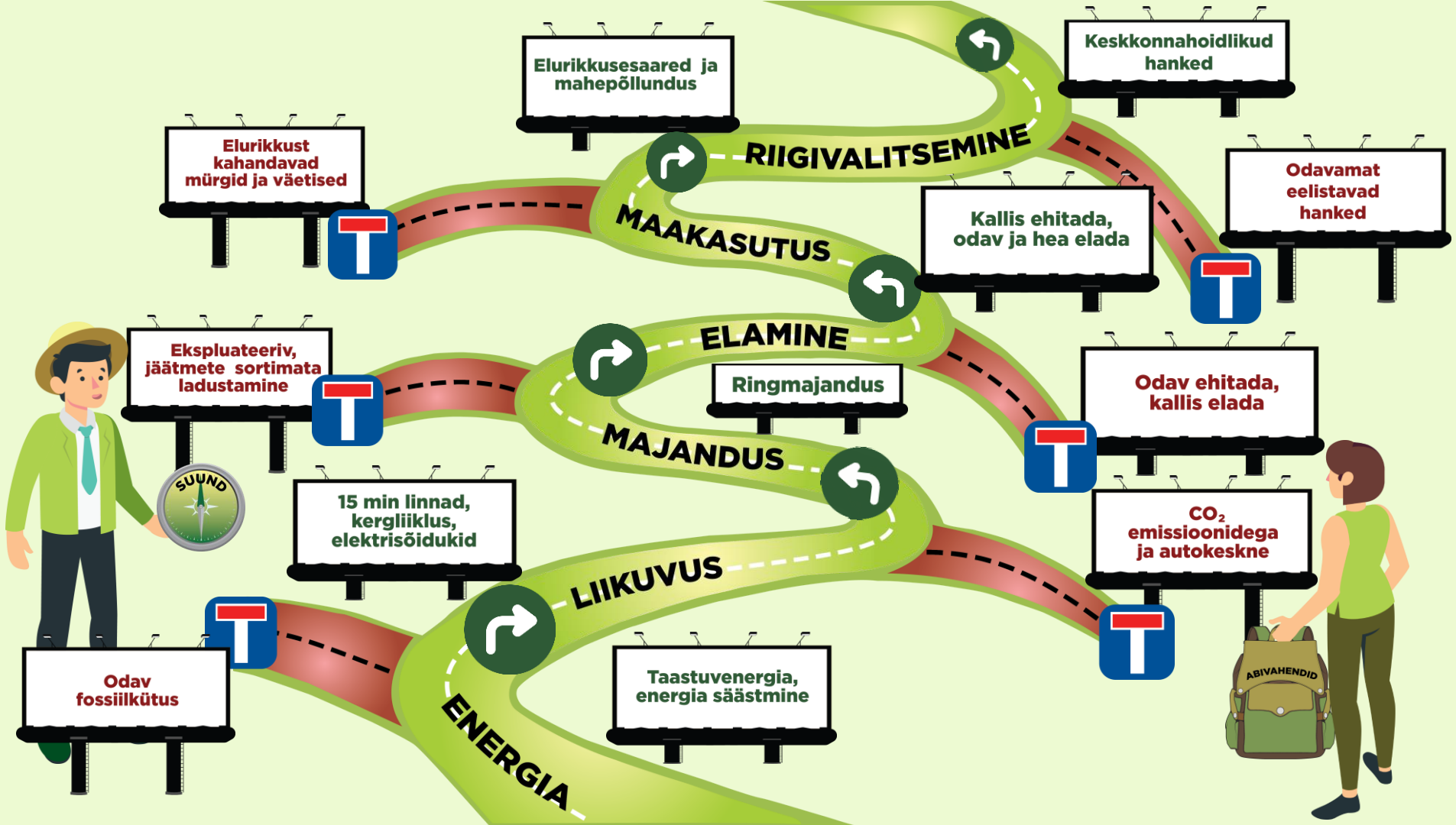

Rohereformi tee alguspunkt 1/2

Eesti rohereformi ehk rohepöörde trende kajastavad pidevalt:

- Eurostat
- Statistikaamet

Strateegia “Eesti 2035”

Eesmärk:

Eesti on 2050. aastaks konkurentsivõimeline, teadmispõhise ühiskonna ja majandusega kliimaneutraalne riik, kus on

- kvaliteetne ja liigirikas elukeskkond
- valmisolek ja võime vähendada kliimamuutuste põhjustatud ebasoodsaid mõjusid ning ära kasutada selle positiivseid mõjusid.

Rohereformi tee alguspunkt 2/2

Eesmärk on kooskõlas Euroopa Liidu rohelse kokkuleppega.

**Esimene
kliimaneutraalne
maailmajagu** aastaks 2050

Vähemalt 55% vähem kasvuhoonegaaside heidet aastaks 2030, võrreldes aastaga 1990

3 miljardit puud istutatakse täiendavalt ELis 2030. aastaks

Keskkonnaharidus ja -teadlikkus

Muutuste elluviimiseks peavad oskama teha keskkonnateadlikke otsuseid:

- üksikisikud
- ettevõtted
- organisatsioonid
- omavalitsused
- riigijuhid

Keskkonnaharidus on läbiv teema riiklikes õppekavades lasteaiast kõrgkoolideni.

Lisaks kujundatakse keskkonnateadlikkust huviringides, kursustega, teabeüritustega, näitustega, linnaruumis, kodus jm

Rohepädevused 1/2

EL Rohepädevuste raamistik (GreenComp)

Kestlikkusväärtuste omaksvõtmine

- kestlikkuse väärtustamine
- õigluse toetamine
- looduse väärtustamine

Kestlikkuse keerukuse käsitlemine

- kriitiline mõtlemine
- probleemi piiritlemine
- süsteemne mõtlemine

Rohepädevused (GreenComp) 2/2

Kestliku tuleviku kujutlemine

- tulevikupädevus
- kohanemisvõime
- uuriv mõtlemine

Kestlikkuse nimel tegutsemine

- poliitiline ärksus
- isiklik algatus
- ühistegevus

*European Commission, Joint Research Centre, GreenComp, Euroopa
kestlikkusalaste pädevuste raamistik, Publications Office of the European Union,
2022, <https://data.europa.eu/doi/10.2760/71066>*

Rohereformi toetav finantseerimine

Peamiselt leevendusmeede haavatavatele,
mis katab (osaliselt) reformi kulud

Toetussüsteemid
(EL taasterahastu, Euroopa
Regionaalarengu Fond, InvestEU, jne)

Eraturu regulatsioon
(näiteks EL taksonoomiamäärus,
rohelised võlakirjad)

Keskkonnahoidlikud
riigihanked

Leevendusmeetmed: õiglane üleminek

Piirkonnad, kus senine majandusmudel ei saa jätkuda, saavad üleminekuks riigilt toetust:

I sammas

Õiglase ülemineku skeem InvestEU all.

Finantsinstrumendid erasektori jaoks, eelkõige investeeringute tegemiseks jätkusuutlikku taristusse, arendus- ja innovatsioonitegevusse ning digitaliseerimisse.

II sammas

Õiglase ülemineku fond.

Fondi mahuks on Eestis ~340 mln € + tehniline abi. Eesti saab teiste Euroopa riikidega võrreldes ühe elaniku kohta kõige rohkem raha.

III sammas

Avaliku sektori laenu- ja toetuskeem.

Laen võib moodustada kuni 50% kogu investeeringust, toetuse komponent - 15% laenust.

Rohereformi tegevusplaan 2023-2025

Eesmärgid tulenevad Euroopa Liidu Rohelisest kokkuleppesest.

- Vähene negatiivne keskkonnamõju
- Konkurentsivõimeline ja keskkonnahoidlik ettevõtlus
- Nüüdisaegne ja kvaliteetne elukeskkond

Energeetika

Eesmärk aastaks 2030: taastuvatest allikatest toodetakse elektrit kogu riigisisese tarbimise mahus, ehk 65% kogu Eestis toodetavast energiast.

Energeetikavaldkonna väljakutsed:

Energiatõhususe edendamine

Elektri põhi- ja jaotusvõrkude suutlikkuse tõstmine

Taastuvelektri tootmine 100% tarbimise mahust aastaks 2030

Soojuse ja jahutuse üleviimine taastuenergiALE

Taastuenergia salvestusturu käivitamine

Keskkonnahoidlike energiakandjate tootmisvõimekus ja tarbimine

Väljakutsed transpordis ja liikuvuses

Transpordi ja liikuvuse
arendamise väljakutsed:

Keskkonnahoidliku ühistranspordi edendamine

Ohutu ja rohepöoret toetava tänavakeskkonna
loomine

Keskkonnahoidlikku liikuvust soodustava
linnakeskkonna loomine

Innovatiivse ja keskkonnahoidliku meretranspordi
arendamine

Innovatiivse ja keskkonnahoidliku
lennutranspordi arendamine

Ruumiloome ja hoonetega seotud väljakutsed

Hea ruumilise planeerimisega on võimalik toetada mitmete rohereformi eesmärkide saavutamist.

Rahvastiku paiknemisest tulenevate keskkonnaprobleemide vähendamine ja ennetamine

Kestliku arengu printsiipidest lähtuv ruumiline planeerimine

Elukaarepõhise lähenemise juurutamine ehitussektoris

Hoonete rekonstrueerimine energiatõhususe suurendamiseks

Ehituse valdkonna digitaliseerimine

Elamine kogukonnas

Rohkem ruumi rohelusele (pargid, alleed, kogukonnaaiad, elurikkuse tsoonid), kus on parem mikrokliima ja kus liikumine aitab tervist säilitada.

Tuleb vähendada transpordivajadust:

Igapäevatoimingud linnas 15 minuti, maal 1 tunni kaugusel, või digitaalselt (ruumiplaneerimine, digitaliseerimine, jagamismajandus)

Energiatõhusam ja vähemate heidetega sõidukipark

Keskonnasõbralik ühistransport keskuste vahel

Võimaldame ohutut kergliiklust (kõndimine, jalgrattad, ratastoolid)

Rohereformi tegevusplan 2023-2025

Elamine elamus

Odavalt ehitatud majades on kallid sees elada

Energiavaesus: 2022 energiahindade šokk tabas kõige haavatavamaid

Lahendus:
ehitada energiaefektiivseid maju ja renoveerida vanu

EL direktiiv:
energiaefektiivsus mõjutab hoonete müüki ja üüri

Finantseerimine:
toetab renoveerimist, eriti vaesematel

Ringmajandus

Kasvab
konkurentsivõime

Kestlikult saadud
ja kohalik ressurss

Väheneb
keskkonnamoormus

Digitaalsed
lahendused

Eestis on toimiv
ringse tootmise ja
tarbimise süsteem
ning oleme nutikas
ringmajandust
eestvedav riik.

Tooraine
varustuskindlus

Tark tarbimine

Kauakestvad
tooted

Ohutu
materjaliringlus

Ringmajanduse väljakutsed

Ringmajanduse riikliku koordinatsiooni edendamine

Ringsete lahenduste kasutuselevõtu arendamine ettevõtetes

Uute ja innovaatiliste ringsete ärimudelite toetamine

Jäätmekäitluse korraldamine vastavalt EL tasemel seatud eesmärkidele

Elurikkuse kahanemise aeglustamine

Elurikkuse jätkuv vähenemine seab ohtu

majanduse

inimeste sissetulekud ja
elukvaliteedi

varustatuse toidu ja
puhta veega

Euroopa Liidu elurikkuse strateegias on seatud eesmärgiks võtta 2030. aastaks kaitse alla vähemalt 30% ELi maismaast ja merest ning seda oodatakse igalt liikmesriigilt. Koos territoriaalmerega oli 2022 aasta lõpus kaitse all 23% Eesti pindalast.

Kestlik toidusüsteem

Kestliku toidusüsteemi
arendamise väljakutsed:

Põllumajanduse keskkonnamõju
vähendamine

Antimikroobikumide kasutamise
vähendamine ning loomatervise ja -
heaolu parandamine

Toiduainetööstuse ja
põllumajandustootjate investeeringute
toetamine

Põllumajandus- ja toidusektori
digiülemineku toetamine

Tarbijate ja toidukäitlejate teadlikkuse
suurendamine

Mahepõllumajandus

Eestis on koostatud mahepõllumajanduse edendamise tegevuskava 2023-2030. Sellel on kolm sammast:

Mahetootmise ja -töötlemise edendamine

Mahetoidu tarbimise edendamine ja nõudluse suurendamine

Maheekspordi edendamine

Keskkonnateadlikkus riigivalitsemisel 1/2

Riigikorraldus muudetakse keskkonnahoidlikumaks.
Lisaks luuakse roheüleminekuks sobivaid tingimusi
nii era- kui ka kolmandale sektorile.

Riigivalitsemise väljakutsed:

Avaliku sektori keskkonna- ja kasvuhooonegaaside jalajälje vähendamine

Väärtuspõhiste riigihangete osakaalu suurendamine

Riigi hoonestatud kinnisvara arendamine ja haldamine rohereformi eesmärkidest lähtuvalt

Riigi eelarve-, finants- ja maksupoliitika kooskõla rohereformi eesmärkidega

Kohalike omavalitsuste tegevuste panustamine rohereformi eesmärkide saavutamisse

Keskkonnateadlikkus riigivalitsemisel 2/2

Riigivalitsemise väljakutsed:

Keskkonnateadlike otsuste vastuvõtmist toetavate andmete kättesaadavuse tagamine

Rohe- ja digilahenduste suurema ühisosa loomine

Riigi IKT-sektori kestlikkuse suurendamine

Eestile rohepoliitiline kuvand

Rohepoliitika korraldamise ja kommunikatsiooni järjepidevus ning mõõdetavus

Miks me peame teel edasi liikuma?

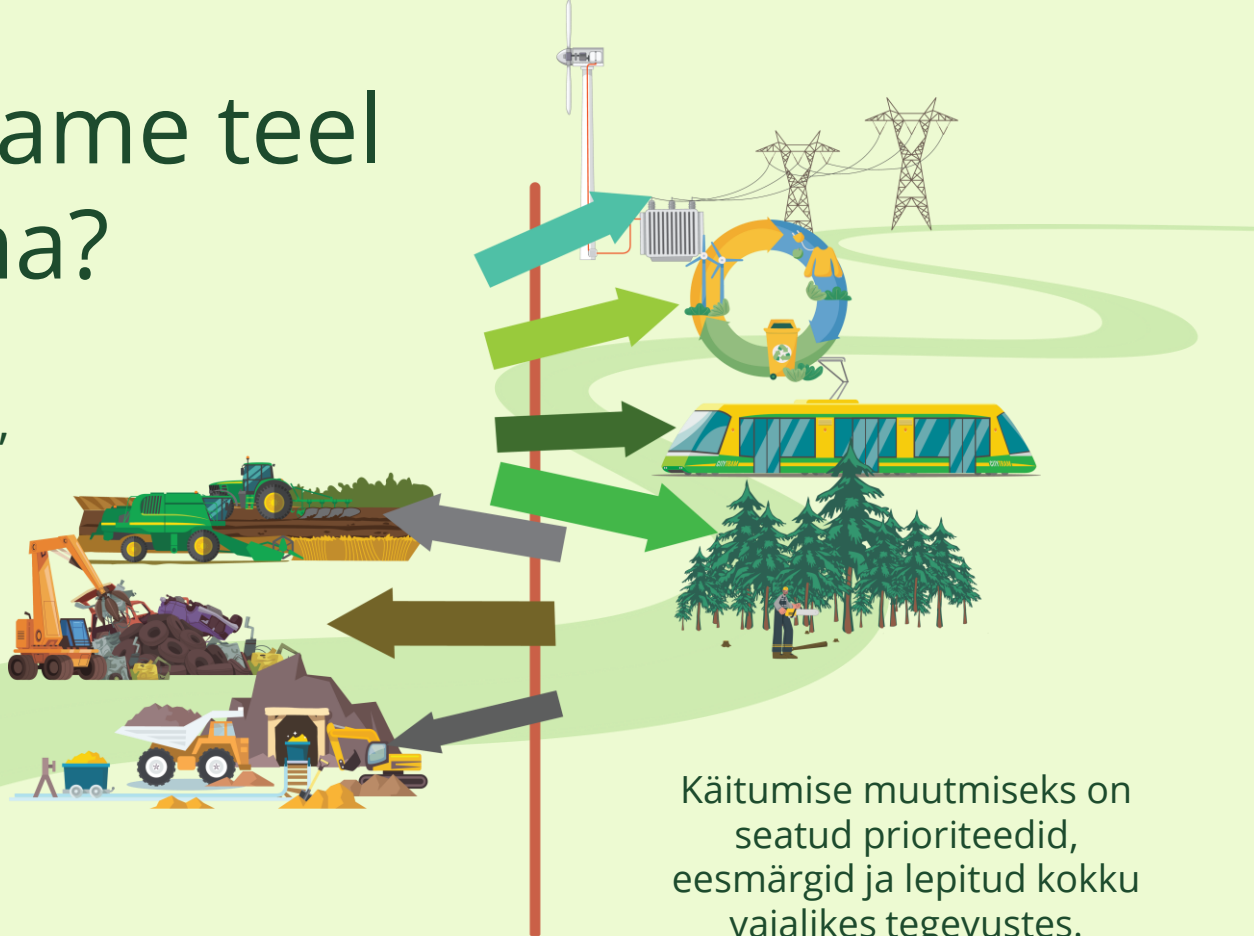
Kui me ei muuda oma käitumist ja majandust, siis olukord halveneb:

Investoreid on raske leida

Tooraine kallineb või kaob kasutusest

Kaob suur osa töökohtadest

Elukeskkond halveneb veelgi

Kiusatus
teha ainult
populaarseid
reforme.
Ettekäänded:

Rohereformi teel ei tohi lõigata

Rohereformid
toetavad üksteist.

Kallis

Pole harjumuspärane

Ebamugav

Elamute soojustamine vähendab
energiakulu

lihtsam üleminek taastuenergiale

Digitaliseerimine vähendab
transpordivajadust

lihtsam üle minna kergliiklusele

Terviklik rohereform

- vähendab kulusid
- meeldivam elukeskkond
- turvatunne
- annab konkurentsieelise
- edukas majandusmudel endale ja tulevastele põlvetele

Infomaterjal on koostatud
Eesti Kliimaministeeriumi tellimisel.

Koostaja:
MTÜ Koolitus- ja Nõustamiskeskus HARED

Kujundaja ja illustraator: Epp Margna, Hinoelo OÜ

Kujunduses kasutatud graafika: Freepik